ΡΟΔΟΣ ΚΑΙ ΛΕΣΒΟΣ

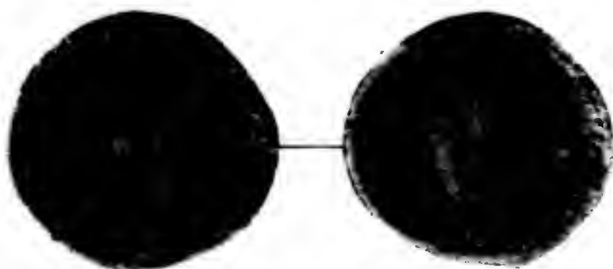
Rodos

ΚΑΤΑ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ Γ΄ ΑΙΩΝΟΣ ΝΕΟΦΑΝΕΣ ΕΝ ΕΡΕΣΩι

ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΠΕΤΡΟΥ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ



B. Head **Coins Karia** p. 241, Pl. XXXVIII 1 (ἐτῶν 304—166)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΕΣΤΙΑΣ"
Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ
1913

Τῷ ἐπιφανεῖ διδασκάλῳ τῶν κατὰ τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμὸν

Freiherr Hiller von Gaertringen,

ἀνδρὶ φίλῳ Ῥοδίων καὶ τῶν ἄλλων νησιωτῶν

χαριστήριον.

«Ἡ δὲ τῶν Ῥοδίων πόλις... λιμέσι... καὶ ὁδοῖς καὶ τείχεσι καὶ τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων, ὥστ' οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν ἑτέραν ἀλλ' οὐδὲ πάρισον, μή τί γε κρείττω ταύτης τῆς πόλεως. Θαυμαστὴ δὲ καὶ *ἡ εὐνομία* καὶ *ἡ ἐπιμέλεια πρός τε τὴν ἄλλην πολιτείαν καὶ τὴν περὶ τὰ ναυτικά*, ἀφ' ἧς *ἐθαλαττοκράτησε πολὺν χρόνον* καὶ *τὰ λῃστήρια καθεῖλε* καὶ Ῥωμαίοις ἐγένετο φίλη καὶ τῶν βασιλέων τοῖς φιλορωμαίοις τε καὶ φιλέλλησιν· ἀφ' ὧν *αὐτόνομός* τε διετέλεσε καὶ πολλοῖς ἀναθήμασιν ἐκοσμήθη.... Ἄριστα δὲ ὅ τε τοῦ ΗΛΙΟΥ κολοσσός...» Στράβ. ΙΔ' 5 p. 652.

ΡΟΔΟΣ ΚΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

H. Collitz *Samml.* nr. 3749:

86 Κυρωθείσας δὲ τᾶς συνθήκας ἑλέ|σθω ὁ δᾶμος παραχρῆμα ἄνδρας πέντε· τοὶ δὲ αἱρεθέντες μετὰ τῶν παραγεγενημένων ἐξ Ἱεραπύτνας | πρεσβευτᾶν ὁρκιξάντων τὸν νόμιμον ὅρκον Ῥοδίους ἅπαντας τοὺς ὄντας ἐν ἁλικίαι ἐμμενεῖν τᾶι συμμαχίαι | καὶ τᾶι συντάξει τᾶι γεγενημέναι τῶι δάμωι ποτὶ Ἱεραπυτνίους ἀδόλως καὶ ἀπροφασίστως, εὐορ | 90 κεῦντι μὲν εὖ εἶμεν, ἐπιορκοῦντι δὲ τὰ ἐναντία. Κατὰ ταὐτὰ δὲ ὁρκιξάντων καὶ τοὺς πρεσβευτὰς | τοὺς παρὰ Ἱεραπυτνίων τοὶ πρυτάνιες παραχρῆμα ἐν τᾶι ἐκκλησίαι, ὅρκια δὲ παρεχέτω ὁ *ἱερω* . . . , | τοὶ δὲ ταμίαι τελεσάντων τὸ ἐκ τοῦ νόμου γεγραμμένον. Ὅπως δὲ καὶ Ἱεραπύτνιοι ὀμόσωντι τῶι δά|μωι, ἑλέσθαι ἄγγελον, ὁ δὲ αἱρεθεὶς ἀφικόμενος ποτὶ Ἱεραπυτνίους ὁρκιξάτω αὐτοὺς καθὰ καὶ Ῥοδίους | γέγραπται ποιήσασθαι τοὺς ὅρκους καὶ ἐμφανιζέτω τὰν εὔνοιαν τὰν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς | 95 παρὰ τῶι πλήθει τῶν Ῥοδίων. Ὅπως δὲ καὶ τὰ δεδογμένα περὶ τᾶς συμμαχίας καὶ τᾶς συντάξιος ἀνα|γραφέντα εἰς στάλας φανερὰ ἦι εἰς πάντα τὸν χρόνον, ὁ μὲν δᾶμος ἀναθέτω στάλαν ἐν Ῥόδωι ἐν τῶι ἱ|ερῶι τᾶς Ἀθάνας, τοὶ δὲ πωληταὶ ἀποδόσθων, καθά κα ὁ ἀρχιτέκτων συγγράψηι, ὅπως ἐργασθῆι πέτρας | λαρτίας καὶ τὰ κεκυρωμένα περὶ τᾶς συμμαχίας ταῖς πόλεσι ἀναγραφῆι καὶ τεθῆι εἰς τὸ ἱερόν, μὴ πλέ|ον τέλεσμα ποιοῦντες δραχμᾶν ἑκατόν· τὸ δὲ εὑρὸν τοὶ ταμίαι δόντων ἀπὸ τῶν ἐς τὰ κατὰ ψαφίσματα | 100 ἐκκειμένων. Ἀναγραψάντων δὲ καὶ Ἱεραπύτνιοι καὶ θέντων κ. ἑ.

Ἔκδοσις Ἐμμ. Δαυίδ:

ΕΥ
ΝΜΥΤΙΑ
ΑΙΙΕΡΤΑΣ
ΛΕΣΒΩΔΕΚΑΙΙΑ
ΠΑΡΟΝΤΩΝΠΑΡΑΜ
ΚΑΙΠΑΡΑΛΟΤ
ΩΤΟΥΣ . . ΑΣΕΝΑΛ
ΔΑΜΩΙΠΟΤΙΛΕΣΒΙΟΥΣΑ
ΤΩΤΕΚΑΙΤΑΣΠΑΡΑΜΥΤ
ΜΗΘΥΜΝΑΙΩΝΠΡΩΤΟΦΑ
ΠΑΡΑΧΡΗΜΑΕΜΜΕΝΕΙΝΤΑ
ΑΠΡΟΦΑΣΙΣΤΩΣΕΥΟΡΚΕΥΝΤ
ΤΑΜΙΑΙΔΟΝΤΩΤΩΙΙΕΡΩΝΑ
ΕΣΘΑΙΣΤΑΛΛΑΣΔΥ . ΝΕΩΤΕΡ
ΕΝΛΕΣΒΩΙΟΡΚΙΞΑΝΤΩΑ
ΩΣΚΑΙΑΠΡΟΦΑΣΙΣΤΩΣΟΡΚΙΖΟΝΤ
ΕΝΟΥΣΚΑΙΕΜΦΑΝΙΞΑΝΤΩΤΑΝ
ΡΟΔΙ . . ΚΑΙΛΕΣΒΙΟΙΥΠΕΡΤΟΥΟΡΚΟΥΠΡΑ
ΕΙΣΙΥΠΟΤΟΥΔΑΜΟΥΟΠΩΣΔΕΠΑΣΙΦΑΝ
ΚΑΝΤΩΛΕΣΒΙΟΙΤΑΝΔΕΤΑΝΣΥΝΘΗΚΑΝΕΠ
ΑΣΑΘΑΝΑΣΤΑΣΠΟΛΙΑΔΟΣΡΟΔΙΟΙΔΕΕΠ
ΩΕΙΣΣΤΑΛΛΑΝΛΙΘΙΝΑΝΚΑΙΑΝΑΘΕΝΤ
ΖΕΥΣΣ
ΠΕΡΙΩΝΑΒΟΛΛΑ
ΣΒΕΕΣΑΓΗ
ΝΨΑΦΙΣΜΑΚ
ΠΑΝΤΑΧΡΩ
ΥΜΦΕΡΟ
ΠΑΥΣΗ

91: συμπληρῶ καὶ ἀναγινώσκω *ἱερώ[νας]*.

ΛΕΣΒΟΣ

ΠΡΩΤΟΝ

Ἐμὴ ἀνάγνωσις καὶ συμπλήρωσις:

[. . . . .]ευ[. . . . .]
[. . . . . ***ποτὶ τὸν δᾶμον τὸ***]ν Μυτιλ[***ηναίων*** . . . .]
[. . . . . ***καθ***]άπερ τὰς [. . . . .]
[. . . . . ***ἐκ***] Λέσβω δὲ καὶ ἰδ[***ίαι καὶ κοινᾶι*** . . . .]
[. . . . . ***τῶν***] παρόντων παρὰ Μ[***υτιληναίων*** . . . .]
[. . . . . ***ὁ δὲ ἱερώνας ὠνησάσθω***] καὶ παραδότ[***ω τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱεροθύταις ὅρ***]-
[***κια τῶν θεῶν, τοὶ δὲ θυσάντ***]ω τοὺς [***οἷ***]ας ἐν Ἀλ[***ίου θεοῦ τῶι τεμένει, κυρωθείσας δὲ τᾶς συνθ***]-
[***ήκας τᾶς γεγενημένας τῶι***] δάμωι ποτὶ Λεσβίους, ἄ[***νδρας ἑλέσθω ὁ δᾶμος παραχρῆμα πέντε***]
[***ἐπὶ τοὺς ὅρκους ἐπικυρού***]τω τε καὶ τὰς παρὰ Μυτ[***ιληναίων ποτὶ τὸν δᾶμον τὸν Ῥοδίων προ***]-
[***γεγενημένας καὶ τὰς παρὰ***] Μηθυμναίων πρωτοφα[***νέας συνθήκας, τοὶ δὲ αἱρεθέντες μετὰ τ***]-
[***ῶν πρεσβευτᾶν ὁρκιξάντω***] παραχρῆμα ἐμμενεῖν τᾶ[***ι συμμαχίαι Ῥοδίους ἅπαντας τοὺς ὄν***]-
[***τας ἐν ἁλικίαι ἀδόλως καὶ***] ἀπροφασίστως, ‘εὐορκεῦντ[***ι μὲν εὖ εἶμεν, ἐπιορκοῦντι δὲ τὰ ἐν***]-
[***αντία’, τὰ δὲ τελεόμενα τοὶ***] ταμίαι δόντω τῶι ἱερώνα[***ι εἴς τε τὰ ὅρκια τῶν θεῶν καὶ τὸ κατα***]-
[***σκευάζεσθαι καὶ ἀναγράφ***]εσθαι στάλλας δύ[***ο***] νεωτέρ[***ας, μὴ πλέον δραχμᾶν ἑκατόν, ἵνα δὲ ὁ***]-
[***μόσωντι τῶι δάμωι καὶ τοὶ***] ἐν Λέσβωι, ὁρκιξάντω α[***ὐτοὺς τοὶ ἁιρημένοι πέντε ἄνδρες ἐμμ***]-
[***ενεῖν τᾶι συμμαχίαι ἀδόλ***]ως καὶ ἀπροφασίστως, ὁρκιζόντ[***ω δὲ τοὶ πρυτάνιες παραχρῆμα***]
[***τοὺς ἐκ Λέσβω παραγεγενημ***]ένους καὶ ἐμφανιξάντω τὰν [***εὔνοιαν καὶ φιλίαν καὶ οἰκειότα***]-
[***τα, ἃν εἰς ἀλλάλους εἰς ἀεὶ***] Ῥόδι[***οι***] καὶ Λέσβιοι ὑπὲρ τοῦ ὅρκου πρά[***σσουσι, τοῖς τε πρέσβε***]-
[***σι Λεσβίων καὶ τοῖς αἱρεθ***]εῖσι ὑπὸ τοῦ δάμου, ὅπως δὲ πᾶσι φαν[***ερὰ ἦι εἰς πάντα τὸν χρόνο***]-
[***ν τὰ νῦν δεδογμένα, μετενι***]χάντω Λέσβιοι τάνδε τὰν συνθήκαν, ἐπ[. . . . .]
[. . . . . ***εἰς τὸν ναὸν τ***]ᾶς Ἀθάνας τᾶς Πολιάδος, Ῥόδιοι δέ, ἐπ[.]
[. . . . . ***ἀναγραψάντ***]ω εἰς στάλλαν λιθίναν καὶ ἀναθέντ[***ω ἐν τῶι ναῶι Διὸς Σωτῆρος***]

Ζεὺς Σ

[. . . . .], περὶ ὧν ἁ βόλλα [***προεβόλλευσε*** . . . .]
[. . . . . ***καὶ Λεσβίων τοὶ πρέ***]σβεες ἄγγ[***νται*** . . . .]
[. . . . . ***κατὰ τὸ γενόμενο***]ν ψάφισμα κ[. . . . .]
[. . . . .] πάντα χρω[***μένους*** . . . .]
[. . . . . ***κατὰ τὰ κοινᾶι σ***]υμφέρο[***ντα*** . . . .]
[. . . . . ***καὶ μὴ***] παύση[***ται*** . . . .]

1: *τᾶν/εὐ[χᾶν*; 5: *Μ[ηθυμναίων*; 20, 21: *ἐπ[ιθύσαντες*; *ἐπ[ιθυσίαν ποιησάμενοι*;

ΚΕΦ. Β΄. — Τὸ ψήφισμα ὁ γυμνασιάρχης Μυτιλήνης κ. Δαυὶδ τοῖς κεφαλαίοις μόνον αὐτοῦ γράμμασιν ἐξέδωκεν ἄρτι ἐν τῷ βιβλιαρίῳ αὐτοῦ «Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ Λέσβου*]» ὑπ' ἀρ. 1.

Καὶ προέταξε μὲν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εὑρέθη «τότε [Ἀπριλίῳ τοῦ 1912]... ἐν τῇ θέσει τῆς παλαιᾶς Ἐρεσοῦ», παρετήρησε δὲ ὅτι «εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ φαιοῦ μαρμάρου *πανταχόθεν* δυστυχῶς *ἠκρωτηριασμένου*», ὕψ. 040 καὶ πλάτ. ἄνω καὶ κάτω 005 καὶ ἐν τῷ μέσῳ 020, διὰ γραμμάτων ὕψ. 0007, προσέθηκε δὲ τάδε: «εἶνε διῃρημένη εἰς δύο μέρη, τὰ ὁποῖα χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν λέξεων 'Ζεὺς Σ(ωτήρ)', αἵτινες εἶνε *κεχαραγμέναι ἐν τῷ μέσῳ* διὰ γραμμάτων *μεγαλειτέρων*. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς περιελάμβανε τὴν γνώμην τῆς βουλῆς, τὸ δὲ δεύτερον τὴν τοῦ δήμου, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν λέξεων 'περὶ ὧν ἁ βόλλα' (στίχ. 24). Τὸ περιεχόμενον αὐτῆς δὲν εἶνε δυνατὸν ἀκριβῶς νὰ ὁρισθῇ· φαίνεται μόνον, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀνακοινώσει μου κατὰ τὸ συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν ἐδήλωσα, ὅτι πρόκειται περὶ ὅρκων καὶ συνθήκης τινὸς μεταξὺ Λεσβίων καὶ Ῥοδίων. Τοῦτο γίνεται δῆλον οὐ μόνον ἐκ τῶν ἐν τοῖς στίχοις 18 καὶ ἐφεξῆς λεγομένων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ γράμματος Ξ ἐν τοῖς 'ὀρκιξάντω' (στίχ. 15), 'ἐμφανιξάντω' (στίχ. 17), ὅπερ, ὡς γνωστόν, εἶνε ἴδιον τοῖς Ῥοδίοις. Περὶ συνθήκης μεταξὺ Λέσβου καὶ Ῥόδου δὲν γίνεται ἀλλαχοῦ μνεία ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν νήσων τούτων. Ἔν τινι μόνον ἐπιτυμβίῳ ἐπιγράμματι τῆς Μυτιλήνης (Paton ... 285) γίνεται λόγος περὶ ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπέθανον 'σύμμαχα ἡγεμόσιν θέμενοι Ῥοδίοις δόρατα'. Ἔχει ἆρά γε σχέσιν τινὰ ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφὴ πρὸς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπιτύμβιον;» (ἰδὲ ἐν κεφ. Η΄).

ΚΕΦ. Γ΄. — Ταῦτα ὁ κ. Δαυίδ, ᾧτινι πολλὰς ὀφείλομεν χάριτας ὅτι τοῦ Γ΄ αἰῶνος ἐγνώρισεν ἡμῖν μνημεῖον πλείστου ὂν λόγου ἄξιον καὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα, ὅπως εὐθύς τε κατωτέρω καὶ ἐν κεφ. Η΄ μέλλει νὰ δηλωθῇ, καὶ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν, ὅπως καὶ μόνη ἡ ὑπ' ἐμοῦ ἐν στ. μὲν 13 διαγνωσθεῖσα, ἐν στ. δὲ 6 ἀναπληρωθεῖσα πρωτοφανὴς λέξις *ἱερώνας* (κεφ. Ζ΄) μαρτυρεῖ· παραδόξως δὲ αὕτη δὴ ἡ λέξις ἐν τῷ ἐν κεφ. Α΄ συγκαταχεχωρισμένῳ μέρει τοῦ τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἱεραπυτνίων ψηφίσματος ἐν στ. 91 διαφεύγει καὶ μέχρι τοῦ νῦν χρόνου, καίπερ φωνὴν ἀφιεῖσα ὀξεῖαν, ἄνδρας ἐπιγραφολόγους.

Τὸ ψήφισμα συνετάχθη καὶ εἰς στήλας δύο (στ. 14) καὶ εἰς τρίτην (στ. 22) ἀνεγράφη ἐν αὐτῇ τῇ Ῥόδῳ· διότι ὅτι *δῆμος* ἐν στ. 8 «τῶι] ΔΑΜΩΙ» καὶ 19 «ΤΟΥΔΑΜΟΥ» (στ. 8 «ὁ δᾶμος» καὶ 15 «τῶι δάμωι») καὶ *βουλὴ* ἐν στ. 24 «ΑΒΟΛΛΑ» ἐννοοῦνται τῶν Ῥοδίων, οὐχὶ τῶν Λεσβίων (στ. 2 «τὸν δᾶμον τὸ]ν Μυτιλ[ηναίων»), ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλή, ἧττο περιττὸν νὰ εἴπω. Καὶ προσήκει ἄρα τὸ ψήφισμα ταῖς ἐπιγραφαῖς οὐχὶ τῆς Λέσβου, ἀλλὰ τῆς Ῥόδου· καὶ ἐξωτερικὰ δέ, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ πράγματος γνωρίσματα πρόκεινται ἡμῖν τοῦτο μὲν ὅτι τὸ ψήφισμα Δωριστί, οὐχὶ Αἰολιστί, εἶναι συντεταγμένον (περὶ τῶν Αἰολικῶν στ. 14 καὶ 22 *στάλλα* καὶ στ. 24 *βόλλα* ἰδὲ ἐν κεφ. Ε΄), τοῦτο δὲ ὅτι τὰ δύο αὐτοῦ μέρη, τὸ 1—22 καὶ τὸ 24—29 ἀπ' ἀλλήλων χωρίζουσιν αἱ λέξεις «Ζεὺς Σ(ωτήρ)», ὥσπερ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Ῥόδου Fr. H. von Gaertringen 41, 11 τὰ δύο μέρη μεσολαβοῦσι τὰ μείζονα γράμματα ΣΩΤ... (=*[Διὶ] Σωτ[ῆρι]*)· ἰδὲ καὶ 42, 21 καὶ 47, 24 (ΘΕΟΙΣ)· τοὐναντίον δέ, ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῆς Λέσβου ὁ τόπος τοιούτων μεσολαβουσῶν λέξεων *vacat*: W. Paton *Inscr. Lesbi* 15 κ. ἀ., P. Papageorgiu *Uned. Inschr. von Mytil.* 1.

ΚΕΦ. Δ΄. — Ὅπως πιθανώτατα ὁρίσω τὸν ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν ἕκαστος τῶν στίχων ἀκέραιος ὢν τὸ πάλαι συνέκειτο, ὡρμήθην ἐκ τοῦ ἑξῆς τρόπου· τοῦ κ. Δαυὶδ μαρτυροῦντος, τὰ ἐν στ. 23 μείζονα πέντε γράμματα ΖΕΥΣ Σ «εἶνε κεχαραγμένα ἐν *τῷ μέσῳ*»· καὶ ἐκτετυπωμένα δὲ ταῦτα παρ' αὐτῷ κεῖνται ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ μέσον τοῦ στ. 22, καὶ δὴ ὑπὸ τὰ ἓξ γράμματα ΛΙΘΙΝΑ· ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῶν κεῖνται ἀνὰ ἕνδεκα γράμματα, τὰ ΩΕΙΣΣΤΑΛΛΑΝ καὶ τὰ ΝΚΑΙΑΝΑΘΕΝΤ· ἐπειδὴ δὲ τὰ δεξιᾷ (τῷ ὁρῶντι) ἐκκεκρουσμένα γράμματα κατ' ἀνάγκην ἦσαν εἴκοσι καὶ ἕν, τὰ ΩΕΝΤΩΙΝΑΩΙΔΙΟΣΣΩΤΗΡΟΣ (τοιαύτην τὴν

*] Ὁ φίλος ἐκδότης ἔλαθεν ἑαυτὸν ὡς *ἀνεκδότους* τῆς Μυτιλήνης ἐπιγραφὰς ἐκδοὺς τρεῖς πάλαι ἤδη, καὶ δὴ πολλῷ ὀρθότερον καὶ πληρέστερον ἐκδεδομένας, τὴν μὲν 4 καὶ 5 ὑπὸ τοῦ W. Paton *Inscr. Lesbi* (1899) ὑπ' ἀρ. 51 καὶ 197, τὴν δὲ 2 ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» τῆς Τεργέστης 1899 ἐν ἀρ. 1286 καὶ ἐν τῷ ἔργῳ μου Unedierte Inschriften von Mytilene (1900) ὑπ' ἀρ. 8, μετά τε μακροῦ ὑπομνήματος καὶ εἰς τὰς λέξεις *πανεπώπῃ* (οὐχὶ *πανεπόπτ(ῃ))* καὶ *παναοφαλίοις* (οὐχὶ *πανασφαλίῳ)* καὶ μετ' εἰκόνος τῆς στήλης, Taf. II 8 a καὶ b. — Περὶ ἄλλων τῆς Λέσβου ἐπιγραφῶν, ἀνεκδότων τε καὶ ἐκδεδομένων, ἔσται μοι ὁ λόγος ἐν ἄλλῳ τόπῳ.

συμπλήρωσιν διδάσκουσιν ἡμᾶς ὡς πλεῖσται ἐπιγραφαί), αἱ δὲ λέξεις «ἀναθέντ[ω ἐν τῶι ναῶι Διὸς Σωτῆ-ρος]» εἶναι, δῆλα δή, αἱ τελευταῖαι τῶν τοῦ προβουλεύματος τῆς βουλῆς, διὰ ταῦτα τοῦ στ. 22 ἀκεραίου ὄντος τὰ γράμματα ἦσαν τὰ πάντα 6 + 11 + 11 + 21 + 21 = 70, τοσαῦτα δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων στίχων.

Ἀλλ' ἀρά γε εἶναι τὰ νῦν σῳζόμενα γράμματα στοιχηδὸν κεχαραγμένα; Τεκμαίρομαι μὲν ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ κ. Δαυὶδ τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ καὶ νομίζω ὅτι ὁ ὑπ' ἐμοῦ ὡρισμένος τῶν γραμμάτων ἀριθμὸς 70, ἐξ οὗ καὶ ὡρμήθην εἰς τὰς ἀναπληρώσεις τῶν ἐκκεκρουσμένων, δὲν ἀφίσταται τῆς ἀληθείας, ἄλλως τε καὶ διότι προφανὴς μὲν εἶναι ἡ ἔννοια *τῶν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου σῳζομένων* μάλιστα ἐν τοῖς στ. 11 — 22, πλείστας δὲ ἔν τε αὐτοῖς καὶ ἐν τοῖς 8 — 10 ἀπολομένας λέξεις διδάσκουσιν ἡμᾶς παραπλήσια ψηφίσματα καὶ ἄλλαι ἐπιγραφαί. Ὥστε, καὶ ἂν τῶν στίχων ἀκεραίων ποτὲ ὄντων τινὲς μὲν εἶχον, ἐπὶ παραδειγμάτων εἰπεῖν, γράμματα 62 καὶ 64, τινὲς δὲ 66 καὶ 68, τινὲς δὲ 70 καὶ 72, καὶ πάλιν τῶν ἐκκεκρουσμένων ἡ ἀναπλή-ρωσις ἐγένετο, νομίζω, σχεδὸν πανταχοῦ ἀσφαλής.

Τῶν δὲ ἐκκεκρουσμένων λέξεων διδάσκουσιν ἡμᾶς ὀλίγας μέν τινας ὅμοιαι ἐπιγραφαί, τὰς δὲ πλείστας τὸ τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων ψήφισμα, τοῦ Γ' αἰῶνος καὶ τοῦτο, καὶ καθόλου κειμήλιον ὂν αὐτὸ τῆς ἐπιγραφικῆς ἐπιστήμης τιμιώτατον: ἄνευ τούτου τοῦ ψηφίσματος ἱκανὰ τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἀναπεπληρω-μένων κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύναντο νὰ ἀναπληρωθῶσιν.

ΚΕΦ. Ε'. — Ἐν κεφ. Α' συγκαταχωρίσας τὰ ἀντίστοιχα χωρία αὐτοῦ ἀποχρῶσαν μέν, νομίζω, ἤδη τῷ ἀναγνώστῃ ἔδωκα τὴν αἰτιολογίαν τῶν πλείστων τῶν ἐμῶν ἀναπληρώσεων (ἐπαιτιολογίας τε τῶν πλείστων καὶ αἰτιολογίας τῶν ὑπολοίπων ἴδε ἐν κεφ. Ζ'), ἱκανὴν δὲ αὐτῷ παρέσχον τὴν εὐκολίαν πρὸς κατάληψιν καὶ τῶν ἐν τοῖς δυσὶ ψηφίσμασι διαφορῶν· τούτων δὲ ὀλίγαι μὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ πράγματα αὐτά, πλείο-νες δὲ εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐκτιθεμένων.

Οἱ *Λέσβιοι* (στ. 4, 8, 15, 16 — 17, 18, 19, 20, 25) ἀπέστειλαν, στ. 4 «καὶ ἰδ[ίαι» (ἤγουν κατὰ πόλεις τὰς ἑκάστας) «καὶ κοιναῖ]», εἰς Ῥόδον *πρέσβεις* (11, 18 — 19, 25· 4 «ἐκ]Λέσβω», 5 «τῶν]παρόντων παρὰ Μ[υτιληναίων»), ὅπως «Ῥόδιοι καὶ Λέσβιοι» (18) καθορίσωσι τὰ κατὰ τὴν *συνθήκην* (7 — 8, 10, 20) τὴν περὶ *συμμαχίας* (11, 16).

Τίνα δὲ ταύτην; Ὅτι ἐν στ. 10 τῶν Μηθυμναίων αἱ συνθῆκαι καλοῦνται *πρωτοφανεῖς*, ἤγουν νῦν παρ' αὐτῶν *πρῶτον ἐμφανιζόμεναι* εἰς τοὺς Ῥοδίους, τοῦτο διδάσκει ὅτι τῶν Ῥοδίων ὑπῆρχον προγενέστε-ραί πως πρὸς τοὺς Μυτιληναίους (2,5,9) συνθῆκαι, ἀναγεγραμμέναι αὗται εἰς στήλας δύο (τὴν μὲν ἐν Ῥόδῳ, τὴν δὲ ἐν Μυτιλήνῃ)· ταύταις δὲ δὴ ταῖς στήλαις καὶ ἀντίκεινται ἐν στ. 14 αἱ «στᾶλλαι δύο *νεώτεραι*», εἰς ἃς καὶ μέλλει νῦν νὰ ἀναγραφῇ ἡ περὶ ἧς ἐν τῷ ψηφίσματι ὁ λόγος συνθήκη. Πιθανώτατον οὕτω γίνεται ὅτι ἐν αὐτῷ πρόκειται περὶ ἐπεκτάσεως παλαιῶν τῶν Ῥοδίων πρὸς τοὺς Μυτιληναίους συνθηκῶν εἰς συνθήκας πρὸς πάντας τοὺς *Λεσβίους* (18,19,20), καὶ δὴ καὶ τοὺς Μηθυμναίους· αἱ *νεώτεραι* ἄρα στῆλαι εἶναι ἡ μὲν τῶν (νῦν) Μυτιληναίων, ἡ δὲ τῶν Μηθυμναίων, ἀμφοτέρας δὲ ταύτας, κατὰ τὰ ἐν στ. 20 — 21 («τάνδε *τὰν συνθήκαν*», οὐχὶ «τάνδε *τὰν στάλλαν*»), οἱ πρέσβεις ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν νῆσον παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν, ὅπως οἱ Λέσβιοι στήσωσιν αὐτὰς ἐκεῖ, τὴν μὲν ἐν Μυτιλήνῃ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀθηνᾶς, τὴν δὲ ἐν Μηθύμνῃ ἐν τῷ ναῷ τῆς αὐτῆς θεᾶς.

Ἡ εἰρημένη τῆς συνθήκης ἐπέκτασις εἰκότως ἐν τῷ ψηφίσματι ἐδηλώθη δι' ἁπλῆς *ἐπικυρώ-σεως* (9) τῆς προγενεστέρας συνθήκης, ἥτις, ἐὰν μὴ ἀστοχῶ, οὐδεμία ἦτο, mutatis mutandis, ἄλλη ἢ αὐτὴ ἡ τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων συνθήκη. Περιέχει δὲ αὕτη ἐν στ. 1 *ἔδοξε* μέχρι τοῦ 86 *ἔστω* (ἀμέσως πρὸ τοῦ 86 *κυρωθείσας)* καὶ ἐν στ. 100 *ἀναγραψάντων* μέχρι τοῦ τέλους τάδε:

Θεὸς τύχαι ἀγαθᾶι. | 1 Ἔδοξε τῶι δάμωι ἀγαθᾶι τύχαι· εὔξασθαι μὲν τοὺς ἱερεῖς καὶ | τοὺς ἱεροθύτας τῶι Ἁλίωι καὶ τᾶι Ῥόδωι καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς | πᾶσι καὶ πάσαις καὶ τοῖς ἀρχα-γέταις καὶ τοῖς ἥρωσι, ὅσοι ἔχοντι | τὰν πόλιν καὶ τὰν χώραν τὰν Ῥοδίων, συνενεγκεῖν Ῥο-δίοις καὶ | 5 Ἱεραπυτνίοις τὰ δόξαντα περὶ τᾶς συμμαχίας· ἐπιτελέων δὲ | τᾶν εὐχᾶν γενο-μενᾶν θυσίαν καὶ πόθοδον ποιήσασθαι, καθὰ | κα δόξηι τῶι δάμωι. Κυρωθείσας δὲ τᾶς συμμαχίας καὶ τῶν | ὅρκων συντελεσθέντων κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὑπάρχειν συμμα|χίαν ποτὶ τὸν δᾶμον τὸν Ῥοδίων καὶ συνεργεῖν Ἱεραπυτνίους | 10 τῶι δάμωι τῶι Ῥοδίων καὶ πόλιν καὶ λιμένας καὶ ὁρματήρια | παρέχειν καὶ εὔνους καὶ φίλους καὶ συμμάχους ὑπάρχειν εἰς | τὸν ἅπαντα χρόνον. Καὶ εἴ τίς κα ἐπὶ πόλιν ἢ χώραν στρατεύ|ηται τὰν Ῥοδίων ἢ τοὺς νόμους ἢ τὰς ποθόδους ἢ τὰν καθεστα|κυῖαν δαμοκρατίαν καταλύηι, βοαθεῖν Ἱεραπυτνίους Ῥοδίοις | 15 παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. Εἰ δέ κα ὁ δᾶμος ὁ Ῥοδίων | μεταπέμπηται

συμμαχίαν παρὰ Ἱεραπυτνίων, ἀποστελλόντων | τὰν συμμαχίαν Ἱεραπύτνιοι ἐν ἁμέραις τριάκοντα, ἀφ' ἅς | κα παραγγείλωντι Ῥόδιοι, ἄνδρας διακοσίους ὅπλα ἔχοντας, εἴ | κα μὴ ἐλασσόνων χρείαν ἔχωντι Ῥόδιοι· τῶν δὲ ἀποστελλομέ|νων ἐόντων μὴ ἐλάσσους τῶν ἡμίσων Ἱεραπύτνιοι. Εἰ δέ κα | πόλεμος περιέχηι Ἱεραπυτνίους, ἀποστελλόντων ὅσους κα[[τὰ]] δυ|νατὸν ἦι αὐτοῖς. Τοῖς δὲ πεμπομένοις παρὰ Ἱεραπυτνίων παρ|εχόντων Ῥόδιοι πορεῖα εἰς τὰν διακομιδὰν τὰν ἐκ Κρήτας | εἰς Ῥόδον. Καὶ εἰ μέν κα τὰν συμμαχίαν μεταπέμπωνται | Ῥόδιοι ἐν τέσσαρσι τοῖς πράτοις ἔτεσιν, ἀφ' ἅς κα παρα|γένωνται ἁμέρας εἰς Ῥόδον οἱ σύμμαχοι διδόντων ἑκάστωι | ἀνδρὶ Ῥόδιοι ἑκάστας ἁμέρας ἐννέ' ὀβολοὺς Ῥοδίους, τοῖς δὲ | ἁγεμόσι ἁγουμένοις ἑκάστωι ἀνδρῶν μὴ ἐλασσόνων πεντή|κοντα διδόντων ἑκάστωι τᾶς ἁμέρας ἑκάστας δραχμὰς δύο. Εἰ | δέ κα μετὰ τὸν γεγραμμένον χρόνον μεταπέμπωνται Ῥόδιοι | τὰν συμμαχίαν, τὰ μὲν ἄλλα γινέσθω κατὰ ταὐτά, ἀφ' ἅς δέ κα | ἔλθωντι ἁμέρας τοὶ ἀποστελλόμενοι σύμμαχοι παρὰ Ἱεραπυτ|νίων εἰς Ῥόδον παρεχόντων Ἱεραπύτνιοι τοῖς ἀποσταλεῖσι συμ|μάχοις τὰ ὀψώνια ἁμέρας τριάκοντα, τοῦ δὲ ὑπολοίπου χρόνου | διδόντων Ῥόδιοι καθὰ γέγραπται. Εἰ δέ κα συστᾶ⟨ι⟩ πόλεμος Ῥο|δίοις ποτί τινα τῶν ἐν συμμαχίαι ἐόντων Ἱεραπυτνίοις, εἰ μέν κα | πολεμῶντ⟨α⟩ι Ῥόδιοι, ἀποστελλόντων τὰν συμμαχίαν Ῥοδίοις | Ἱεραπύτν⟨ι⟩οι, εἰ δέ κα πολεμῶντι κατάρξαντες πολέμου, μὴ ἐπά|ναγκες ἔστω Ἱεραπυτνίοις ἀποστέλλειν συμμαχίαν Ῥοδίοις. Εἰ | δέ κα ξενολογίου χρείαν ἔχωντι Ῥόδιοι ἐκ Κρήτας, παρεχόντων | Ἱεραπύτνιοι ἀσφάλειαν τῶι ξενολογίωι ἐν τᾶι πόλει, παρεχόντων | δὲ καὶ ἐν τᾶι χώραι καὶ ἐν ταῖς νάσοις ταῖς παρ' αὐτῶν κατὰ | τὸ δυνατὸν καὶ πάντα συνεργούντων εἰς τὸ συντελεσθῆμεν | Ῥοδίοις τὸ ξενολόγιον· ἄλλωι δὲ κατὰ Ῥοδίων ξενολόγιον μηθενὶ | διδόντων παρευρέσει μηδεμιᾶι μηδὲ στρατευέσθω Ἱεραπυτνίων | μηθεὶς κατὰ Ῥοδίων παρευρέσει μηδεμιᾶι, ἢ ἔνοχος ἔστω τοῖς | ἐπιτιμίοις, καθάπερ εἰ ἐπὶ τὰν Ἱεραπυτνίων πόλιν ἐστρατεύετο, | χωρὶς ἢ ὅσοι πρὸ τᾶσδε τᾶς συνθήκας ἐξεστρατεύκαντι. Ταῖς δὲ | δυνάμεσι ταῖς ἀποστελλομέναις ὑπὸ Ῥοδίων πάντα συμπρασ|σόντων Ἱεραπύτνιοι κατὰ δύναμιν τὰν αὐτῶν, πᾶσαν πρόνοιαν | ποιούμενοι καθότι καὶ τῶν ἰδίων πολιτᾶν. Καὶ εἴ κα συνιστᾶται | λαστήρια ἐν Κρήται καὶ ἀγωνίζωνται Ῥόδιοι κατὰ θάλασσαν | ποτὶ τοὺς λαστὰς ἢ τοὺς ὑποδεχομένους ἢ τοὺς συνεργοῦντας | αὐτοῖς, συναγωνιζέσθων καὶ Ἱεραπύτνιοι κατὰ γᾶν καὶ κατὰ | θάλασσαν παντὶ σθένει κατὰ ⟨τὸ⟩ δυνατὸν τελέσμασι τοῖς αὐ|τῶν· καὶ τοὶ μὲν λασταὶ τοὶ ἁλισκόμενοι καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν | παραδιδόσθω Ῥοδίοις, τῶν δὲ ἄλλων ἔστω τὸ μέρος ἑκάστωι | τῶν συναγωνιξαμένων. Κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ Ῥόδιοι ἐόντων | Ἱεραπυτνίοις εὖνοι καὶ φίλοι καὶ σύμμαχοι εἰς τὸν ἅπαντα | χρόνον καὶ τοὶ ἄρχοντες τοὶ ἀποστελλόμενοι ὑπὸ Ῥοδίων | ἐπὶ τᾶν ναυτικᾶν δυναμίων ἐπιμελέσθων τᾶς πόλιος τᾶς | Ἱεραπυτνίων καθάπερ τᾶς ὁμοτελοῦς, πάντα πράσσοντες | τὰ ποτ' ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν τᾶς πόλιος τᾶς Ἱεραπυτ|νίων. Καὶ εἴ τίς κα βασιλεὺς ἢ δυνάστας ἢ ἄλλος ὁστισοῦν | ἐπὶ πόλιν στρατεύ⟨ηται⟩ τὰν Ἱεραπυτνίων, βοαθούντων Ἱεραπυτ|νίοις εἰς τὰν πόλιν παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. Εἰ δέ τίς | κα τὰς ἀπὸ τοῦ δικαίου γινομένας ποθόδους ἐκ θαλάσσας | παραιρῆται Ἱεραπυτνίων ἢ τὰν καθεστακυῖαν δαμοκρατίαν | παρὰ Ἱεραπυτνίοις καταλύη⟨ι⟩ καὶ συμμαχίαν μεταπέμπωνται | Ἱεραπύτνιοι, ἀποστελλόντων Ῥόδιοι Ἱεραπυτνίοις τριήρεις δύο, | τὰ δὲ τελεύμενα εἰς τὰς τριήρεις μηνῶν δύο διδόντων Ῥόδιοι, τοῦ δὲ ὑπολοίπου χρόνου διδ|όντων Ἱεραπύτνιοι εἰς ἑκατέραν τριήρη τοῦ μηνὸς ἑκάστου δραχμὰς μυρίας. Εἰ δέ κα πόλεμος περιέχηι | Ῥοδίους, ἀποστελλόντων συμμαχίαν ἅγ κα δυνατὸν ἦι. Εἰ δέ κα πόλεμον ἐξενέγκωντι Ἱεραπύτνιοι | ποτί τινας ἄνευ τᾶς Ῥοδίων γνώμας, μὴ ἐπάναγκες ἔστω Ῥοδίοις ἀποστέλλειν συμμαχίαν. Τὰν δὲ συμ|μαχίαν ἀποστελλόντων Ῥόδιοι ἐν ἁμέραις τριάκοντα ἀφ' ἅς κα παραγγείλωντι Ἱεραπύτνιοι, χωρὶς ἢ εἰς | τὸν ἐνεστακότα Ἱεραπυτνίοις πόλεμον ποτὶ Κνωσίους καὶ τοὺς συμμάχους· εἰς δὲ τοῦτον μὴ συμμα|χούντων Ῥόδιοι Ἱεραπυτνίοις. Μὴ στρατευέσθω δὲ μηδὲ Ῥοδίων μηθεὶς κατὰ Ἱεραπυτνίων παρευρέσει | μηδεμιᾶι, ἢ ἔνοχος ἔστω τοῖς ἐπιτιμίοις, καθάπερ εἰ ἐπὶ τὰν Ῥοδίαν ἐστρατεύετο, χωρὶς ἢ ὅσοι πρὸ τᾶσδε τᾶς | συνθήκας ἐξεστρατεύκαντι. Εἰ δέ τινές κα τῶν ὑποδεχομένων τοὺς λαστὰς ἢ συνεργούντων αὐ|τοῖς, συστρατευσάντων Ἱεραπυτνίων Ῥοδίοις ἐπὶ τὰν κατάλυσιν τοῦ λαστηρίου, πόλεμον ἐξενέγκων|τι Ἱεραπυτνίοις διὰ ταύταν τὰν στρατείαν, βοηθούντων Ῥόδιοι Ἱερα-

πυτνίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνα|τὸν καὶ ὁ ταῦτα πράσσων πολέμιος ἔστω Ῥοδίοις. Εἰ δέ κα ξενολογήσωντι Ἱεραπύτνιοι ἐκ τᾶς Ἀσίας εἰς ἴδιον | πόλεμον, πάντα τὰ δυνατὰ συμπρασσόντων αὐτοῖς Ῥόδιοι εἰς τὸ ἀσφαλῶς διακομισθῆμεν τὸ ξενολόγιον | εἰς Ἱεράπυτναν, ἄλλωι δὲ κατὰ Ἱεραπυτνίων ξενολόγιον μηθενὶ συγκατασκευαζόντων Ῥόδιοι παρευ|85ρέσει μηδεμιᾶι. Ἐξέστω δὲ καὶ διορθώσασθαι τᾶς συνθήκας, εἴ τί κα δοκῆι ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι δια|πρεσβευσαμέναις ποθ' αὐτάς· ἃ δέ κα κοινᾶι δόξηι, ταῦτα κύρια ἔστω. Κυρωθείσας δὲ κ.τ.λ.— | 100 ἐκκειμένων. Ἀναγραψάντων δὲ καὶ Ἱεραπύτνιοι καὶ θέντων παρ' αὐτοῖς ἐν τῶι ἱερῶι ὁπεῖ κα δόξηι Ἱεραπυτν[ίοις]. | Αἱρέθη ἄγγελος ποτὶ Ἱεραπυτνίους Διογένης Ἀριστώνδα. Ὁρκωταὶ ἐν Ῥόδωι | Ἱερόμβροτος Ἁγησιτίμου, Ἀριστόλοχος Πεισιστράτου καθ' ὑοθεσίαν δὲ Ἀρχύλλου, | 103 Τιμάρατος Νικοτίμου, Νικόμαχος Ἀριστάρχου, Σπαρτίων Φειδιάνακτος.

5 *ἐπιτελέων* Cobet: *ἐπὶ τελετὰν* ἀντίγραφον τοῦ Steinbüchel, *ἐπιτελεστᾶν* Cauer καὶ Michel. Ὁ Collitz παραβάλλει Ἡρόδ. Α' 124 «ταῦτά τε... ἐπιτελέα ἐγίνετο»· παραβάλλω Πλάτ. Νόμ. ΙΑ' p. 931 e «*εὐχὰς... ἐπιτελεῖς* γενομένας» — 20 *ἡμισ⟨έ⟩ων* ἢ *ἡμίσ⟨σ⟩ων* Collitz — 42 *παρ' αὐτὰν* Naber· κατ' ἐμὲ ἐν τῷ Ἀμβροσιανῷ κώδικι (ἰδὲ ἐν κεφ. Ζ' εἰς στ. 6 καὶ 13) ἢ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ τοῦ Steinbüchel ἐξερρύη μετοχή τις -ΑΙΣ μετὰ τὸ ΤΑΙΣ — 65 *στρατεύηται τὰν* Cauer: *στρατευτὰν* Steinb., *στρατεύηται* μόνον Naber — 100 *Ἱεραπυτνίοις* Steinb.: *Ἱεραπύτνας* Cobet, διὰ τὸν χῶρον τοῦ μαρμάρου, καὶ οἱ ἐκδόται· παράβαλέ μοι Inscr. Lesbi 509, 3 «ἀναθεῖναι δὲ τὴν μίαν [sc. στήλην] παρ' ἡμῖν . . . | . . . , τὴν δὲ ἑτέραν | ἐμ Μηθύμνῃ *ἐν ὧι ἂν* τῶν ἱερῶν *δοκῆι Μηθυ|μναίοις*».

Εὐκόλως ἐννοεῖ τις ὅτι Ῥόδιοι καὶ *Λέσβιοι* ἀλλήλοις συμμαχοῦντες νῦν παραλαμβάνουσι μὲν εἰς τὸ προβούλευμα τὰ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ψηφίσματος τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων στ. 1 *ἔδοξε* — 9 *Ῥοδίων* καὶ στ. 86 *κυρωθείσας* — 100 *Ἱεραπυτνίοις*, καὶ δὴ μετ' ἀναγκαίων τινῶν μεταβολῶν καὶ ἐπὶ τὸ συντομώτερον, παραλείπουσι δὲ ἐν τῷ προβουλεύματι τὰ μεταξὺ τῶν εἰρημένων στίχων περὶ τῆς συμμαχίας καθωρισμένα, ἅτε ἀναγεγραμμένα, καὶ ταῦτα, ὡς εἰκός, μετὰ μεταβολῶν, εἰς τὰς δύο παλαιοτέρας στήλας, κειμένην, ὡς νῦν δὴ εἶπον, τὴν μὲν ἐν Ῥόδῳ, τὴν δὲ ἐν Μυτιλήνῃ. Ἂν μὴ οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ποῦ τοῦ προκειμένου ψηφίσματος κειμένους εὑρίσκομεν τῆς συνθήκης τοὺς ὅρους καὶ τὸν σκοπόν, ἀφοῦ ἐκ μὲν τοῦ προβουλεύματος τῆς βουλῆς στ. 1-22 ἐλάχιστα, δῆλα δή, καὶ ταῦτα τυπικώτερα καὶ ἐπουσιωδέστερα, ἐξεκρούσθησαν ἐν τῇ ἀρχῇ, τὸ δὲ δόγμα τοῦ δήμου 24 — 29 (κ. ἑ.) οὐδέν, ὡς εἰκός, ἀλλ' ἢ τυπικῶς, κατὰ τὸ σύνηθες, ἐπεκύρου τὰ ἐν τῷ προβουλεύματι ἐξενηνεγμένα: Πλὴν ἐὰν τις εἰκάσῃ ὅτι τὰ ἐν τῷ νῦν ψηφίσματι desiderata, τὰ περὶ τῶν ὅρων καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συνθήκης, ἀνεγράφοντο μὲν ἐν τῷ παλαιοτέρῳ ψηφίσματι, ὅλως δὲ διέφερον τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων κειμένων. Ἀλλ' εἶναι ἡ τοιαύτη εἰκασία πιθανή;

Σαφῶς νῦν ἐννοοῦμεν καὶ ἅμα μὲν τὴν ἐν Λέσβῳ ἀνεύρεσιν ἐπισήμου πολιτικῆς ἐπιγραφῆς Δωριστὶ συντεταγμένης, ἅμα δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ κειμένους Αἰολισμοὺς στ. 14 καὶ 22 *στάλλα*, ἀντὶ τοῦ *στάλα*, καὶ 24 *βόλλα*, ἀντὶ τοῦ *βωλὰ* ἢ γοῦν *βουλά* (καὶ 24 *προεβόλλευσε*): λέγω δὴ ὅτι ἡ ἐν Ἐρέσῳ εἰς τὸ φῶς ἐλθοῦσα στήλη εἶναι ἀντίτυπον τῆς ἐν Μυτιλήνῃ (ἢ τῆς ἐν Μηθύμνῃ) ἱδρυθείσης στήλης καὶ ἡ Ἐρεσία ἐπιγραφὴ ἀντίγραφον τῆς Μυτιληναϊκῆς (ἢ τῆς Μηθυμναϊκῆς) ἐπιγραφῆς, εἰς ὃ καὶ ἐκ τῆς ἐπικρατούσης πυκνῆς ἐγχωρίου συνηθείας παρεισέφρησαν τὰ εἰρημένα Αἰολικά. Τῶν πόλεων ἄρα τῆς Λέσβου, αἵτινες νῦν συνεμάχησαν τῇ Ῥόδῳ, ἦτο καὶ ἡ Ἔρεσος· πιθανὸν δὲ ὑπολαμβάνω ὅτι καὶ ἄλλαι τῆς Λέσβου πόλεις (στ. 18 *Λέσβιοι καθόλου*) συμμαχήσασαι ἐποίησαν ἑαυταῖς ἀντίγραφα. Διότι δυσπαράδεκτος νομιστέα ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ ἐν Ἐρέσῳ εὑρεθεῖσα στήλη ἀλλαχόθεν, καὶ δὴ ἡ ἐκ Μυτιλήνης ἢ ἐκ Μηθύμνης, μετεκινήθη ἐκεῖσε· ἂν αὕτη ἦτο αὐτὴ δὴ ἡ ἑτέρα τῶν ἐν στ. 14 μνημονευομένων στηλῶν, αἵτινες ἀμφότεραι *ἐν Ῥόδῳ* κατεσκευάσθησαν καὶ ἀνεγράφησαν, πῶς τότε ἠδυνάμεθα νὰ ἑρμηνεύσωμεν τὴν ἀρχὴν τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι δύο Αἰολισμῶν;

ΚΕΦ. Ϛ'. — Στ. 1 — 5: ἅμα τῶν πρέσβεων εἰς Ῥόδον ἀφικομένων ἐγένοντο *εὐχαὶ* πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς τῶν Ῥοδίων· 6 — 7: ταύταις δὲ ἠκολούθησε *θυσία* εἰς τὸν κατ' ἐξοχὴν θεὸν τῆς νήσου, τὸν *Ἅλιον* (κεφ. Ζ'), ἧς τὰ *ὅρκια* (τοὺς *οἶας*) ἠγόρασεν ὁ *ἱερώνας* (κεφ. Ζ'). Τὰ τοιαῦτα ἀναλώματα πανταχοῦ ἐτέλουν συνήθως οἱ *ταμίαι* ἢ οἱ *ἱεροταμίαι*· ὅτι δὲ τῶν ταμιῶν καὶ τῶν παρ' αὐτῶν τελεσθέντων ἐν τῷ προκειμένῳ προβουλεύματι δὲν γίνεται ἀμέσως ἐνταῦθα μνεία ἀλλὰ κατωτέρω ἐν στ. 13, τούτου λόγος κατ' ἐμὲ εἶναι ὅτι ἐν τούτῳ τῷ στίχῳ μνημονεύεται ἡ *κατασκευὴ* καὶ *ἀναγραφὴ* τῶν δύο στηλῶν, καὶ στηλῶν δὲ ἀναλώματα πάλιν οἱ ταμίαι συνήθως ἐτέλουν· αὕτη δὴ ἡ ἀφορμὴ καὶ ἦτο ἐπι-

τηδεία πρὸς δευτέραν μνείαν τῶν ὁρκίων, καὶ δὴ τῶν εἰς αὐτὰ γενομένων τελεσμάτων: 13—14 «τὰ δὲ τελεόμενα τοὶ ταμίαι δόντω *τῶι ἱερώναι* εἴς τε *τὰ ὅρκια τῶν θεῶν καὶ τὸ κατα|σκευάζεσθαι καὶ ἀναγράφεσθαι στάλλας δύο νεωτέρας*, μὴ πλέον δραχμᾶν ἑκατόν». Ἐτόλμησα ἵνα, κατὰ τὰ ἐν τῷ ψηφίσματι τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων περὶ *μιᾶς στήλης* τῶν Ῥοδίων εἰρημένα ἐν στ. 98 «πλέ|ον τέλεσμα ποιοῦντες δραχμᾶν *ἑκατόν*», ἐν τῇ ἀναπληρώσει μου εἰς τὰς ἑκατὸν δραχμὰς ὁρίσω *τῶν τε ὁρκίων καὶ τῶν δύο στηλῶν* (τῆς τῶν Μυτιληναίων καὶ τῆς τῶν Μηθυμναίων) τὴν τιμήν, ἐν νῷ ἔχων ὅτι ἡ εἰρημένη στήλη ἐπιγραφὴν 103 στίχων φέρουσα ἦτο ἰσάξιος πρὸς τὰς δύο πολλῷ μικροτέρας στήλας.

Στ. 7 — 10: μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων κύρωσιν τῆς πρὸς τοὺς *Λεσβίους* (καθόλου) συνθήκης ὁ δῆμος αἱρεῖται μὲν τοὺς πέντε ἄνδρας τοὺς μετὰ τῶν πρεσβευτῶν ὁρκίσοντας τοὺς Ῥοδίους δημότας, ἐπικυροῖ δὲ τήν τε παλαιοτέραν συνθήκην, τὴν τῶν Μυτιληναίων, καὶ τὴν *πρωτοφανῆ* τῶν Μηθυμναίων. Περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τούτων (μάλιστα ἐν Δωρικαῖς πολιτείαις) καλῶς διέλαβεν ὁ C. Schumacher *De republ. Rhodiorum comment.*, Heidelberg 1886, p. 37—41 καὶ 48.

Στ. 14 — 16: οἱ πέντε αἱρετοὶ ἄνδρες, οἱ τοὺς Ῥοδίους ὁρκίσαντες δημότας, αὐτοὶ δὴ οὗτοι μέλλουσι νὰ ὁρκίσωσι καὶ τοὺς Λεσβίους, μεταβάντες μετὰ τῶν πρέσβεων, τῶν φερόντων τὰς δύο στήλας, εἰς τὴν Λέσβον, ὥσπερ δὴ εἰς τῶν Ἱεραπυτνίων τὴν πόλιν χάριν τοῦ ὅρκου αὐτῶν μετέβη ποτὲ ὁ ἄγγελος τῶν Ῥοδίων (στ. 93) μετὰ τῶν ἐξ Ἱεραπύτνας πρεσβευτῶν (87)· ἄγγελος καὶ πρεσβευταὶ ὁρκίζουσι καὶ ἐκεῖ: 93 «ὁρκιξάτω [ὁ ἄγγελος] αὐτοὺς *καθὰ καὶ Ῥοδίους* | *γέγραπται* ποιήσασθαι τοὺς ὅρκους», οἱ δὲ Ῥόδιοι ὡρκίσθησαν ὑπὸ τῶν πέντε Ῥοδίων αἱρετῶν καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων πρεσβευτῶν, στ. 87 — 88.

Στ. 16 — 19: ὁ λόγος γίνεται περὶ τῆς *προσόδου (ποθόδου)* εἰς τὴν τοῦ δήμου ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ οἱ *πρυτάνεις* μέλλουσιν ἅμα μὲν ἐπισήμως νὰ ὁρκίσωσι τοὺς ἐκ Λέσβου πρέσβεις, ἅμα δὲ πανηγυρικῶς νὰ ἐμφανίσωσιν αὐτοῖς τε καὶ τοῖς πέντε Ῥοδίοις αἱρετοῖς τὴν ἀμοιβαίαν Ῥοδίων καὶ Λεσβίων εὔνοιαν. Ὅτι τοῖς πρέσβεσι συναναγράφονται ἐνταῦθα οἱ αἱρετοί, τοῦτο λόγον ἔχει ὅτι οὗτοι, ὁρκωταὶ νῦν μετὰ τῶν Λεσβίων πρεσβευτῶν ὄντες ἐν Ῥόδῳ (στ. 10 — 11) καὶ ὁρκωταὶ μετ' ὀλίγον ἐν Λέσβῳ ἐσόμενοι, ἔσονται ἅμα τῶν Ῥοδίων πρεσβευταί, οἵτινες μετὰ τῶν Λεσβίων πρεσβευτῶν μέλλουσιν ἐν τῇ Λεσβίᾳ ἐκκλησίᾳ νὰ ἐμφανίσωσι τὴν πρὸς τοὺς Λεσβίους εὔνοιαν τῶν Ῥοδίων, ὥσπερ ἐν τῇ Ῥοδίᾳ ἐκκλησίᾳ τὴν πρὸς τοὺς Ῥοδίους εὔνοιαν τῶν Λεσβίων ἐμφανίζουσιν οἱ πρέσβεις αὐτῶν (στ. 25) καὶ ἐν τῇ τῶν Ἱεραπυτνίων ὁ ἄγγελος τῶν Ῥοδίων τὴν εὔνοιαν αὐτῶν πρὸς ἐκείνους, στ. 94 — 95.

Στ. 20 — 22: εἰκάζω ὅτι ἐν τοῖς ἀπολομένοις χωρίοις τοῦ προβουλεύματος ὁ λόγος ἐγίνετο περὶ *ἐπιθύσεως (ἢ ἐπιθυσίας)* εἰς τοὺς θεοὺς κατὰ τὴν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἀνάθεσιν ἑκάστης τῶν τριῶν στηλῶν, τῆς τῶν Μυτιληναίων καὶ τῆς τῶν Μηθυμναίων (αἵτινες συνεννοοῦνται ἐν ταῖς λέξεσι «*τάνδε* τὰν *συνθήκαν*») καί, τρίτης ταύτης, τῆς τῶν Ῥοδίων, ἧς τὰ ἀναλώματα, καὶ ταῦτα κατὰ τὸ εἰκὸς παρὰ τῶν ταμιῶν τελεσθησόμενα, δὲν συνυπελογίσθησαν ἐν τοῖς τελέσμασι τῶν δύο ἄλλων στηλῶν (στ. 14 — 15)· τούτου δὴ ἕνεκα περὶ τῶν Ῥοδίων δὲν λέγεται τὸ «*εἰς τὰν στάλλαν τὰν* λιθίναν», ἀλλὰ τὸ «*εἰς στάλλαν* λιθίναν».

Στ. 29 (κ. ἑ.): ἐν τέλει τοῦ δόγματος τοῦ δήμου ἀνεγράφοντο δήπου τὰ ὀνόματα τῶν πέντε Ῥοδίων αἱρετῶν (8, 10, 15, 19).

ΚΕΦ. Ζ'. — Στ. 1: Ch. Michel *Rec. d'inscr. gr.* nr. 10,5 κ. ἑ. «*εὔξασθαι* μὲν τὸγ κήρυκα αὐτίκα μ[ά]λα τῶι Διὶ ... καὶ τῆι Ἀθηνᾶι ... | ... *θυσίαν* ποιήσασθαι».

Στ. 4: ἐὰν μὴ ἡ μνήμη με ἀπατᾷ, συχνότερον εὕρηται τὸ *κοινῇ* προτεταγμένον (Πλάτ. Πολιτεία Α' 7 «καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ»)· ἀλλὰ καὶ Θουκ. Α' 141, 2 «οὔτε ἰδίᾳ οὔτ' ἐν κοινῷ», Πολύβ. Ϛ' 46, 9 «ἰδίᾳ καὶ κατὰ κοινόν».

Στ. 6 καὶ 13 *ἱερώνας*: καὶ Ῥοδ. καὶ Ἱεραπ. στ. 91· κρίνω περιττὸν νὰ ἑρμηνεύσω τὴν πρωτοφανῆ λέξιν, ἀναμιμνήσκω δὲ μόνον τὰς παραπλησίας λέξεις *δημοσιώνης, ἐργώνης, θεατρώνης, καρπώνης, ὀπωρώνης, σιτώνης, τελώνης*. Ἄξιον δὲ μνείας εἶναι ὅτι ἐν τῷ τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων ψηφίσματι, ὅπερ μετὰ τὸν Philippe Le Bas, ἐν τῇ *Rev. de Phil.* I 266 ἐκ τοῦ ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βενετίας ποτὲ κειμένου, εἶτα δὲ ἐξαφανισθέντος μαρμάρου ἐκδόντα μόνον τοὺς στ. 71 — 103 (κατὰ πλημμελὲς ἀντίγραφον καὶ κακὸν ἀποτύπωμα τοῦ De Laborde), πολλῷ πληρέστερον καὶ ὀρθότερον ἐξέδωκεν ὁ S. Naber ἐν τῇ Ὀλλανδικῇ *Mnemosyne* I (1852) p. 79 — 82 (τοὺς μὲν στ. 71 — 103 κατ' ἀντίγραφον καὶ ἀποτύπωμα αὐτοῦ τοῦ C. Cobet, τοὺς δὲ στ. 1 — 71 κατ' ἀντίγραφον τοῦ Steinbüchel ἐκ κώδικος τῆς Ἀμβροσιανῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μιλάνου), κεῖται μὲν τὸ *ἱερω* .... (P. Cauer *Del. inscr.* nr. 181 *ἱερω* ..., ὡσαύτως δὲ Michel nr. 21), ὁ δὲ Naber p. 91 γράφει τάδε: «hoe deze regel [ὁ στ. 91] gesuppleerd moet

worden is onzeker, daar Prof. COBET aitdrukkelijk opgeeft, dat et slechts *vier* letters [....] verloren zijn. Er kan intusschen niet ligt iets anders gestaan hebben als *ἱερώμενος* [!]»· ἔχουσι καὶ αἱ λέξεις τὰς τύχας!

Ἓξ ὀνόματα ἀρχῶν ἐν Ῥόδῳ (καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι) προνοουμένων τῶν κατὰ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἱερὰ πράγματα μέχρι τοῦδε ἐγινώσκομεν ἐξ ἐπιγραφῶν τῆς Ῥόδου (καὶ ἄλλων πόλεων) καὶ ἐξ ἑτέρων μαρτυριῶν (Inscr. Rh. Index p. 234, Schumacher p. 26—29, H. van Gelder *Gesch. der alten Rhodier*, Haag 1900, p. 268 sqq.), τὰ *ἱεραγωγός, ἱεροθύτας, ἱεροκᾶρυξ, ἱεροποιός, ἱεροταμίας, ἱεροφύλαξ*· ἕβδομον προστεθείσθω αὐτοῖς τὸ *ἱερώνας*, μετὰ πολλοὺς τοὺς αἰῶνας νῦν μόλις ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς λήθης ἀγαθῇ τῇ τύχῃ εἰς τὸ φῶς τοῦ ΑΛΙΟΥ ἀναχθέν.

Στ. 6: Inscr. Rhodi 65 «τοῖς ἱερεῦσι Ἁλίου», (Λίνδου) 761, 39 «τῶν ἱερέων καὶ ἱεροθυτᾶν»· πβ. καὶ τὰ ὀνόματα *Ἁλιασταί-Ἁλιάδαι* 155, 156, 162.

Στ. 6—7 καὶ 13: ἤδη ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου, Ἰλ. γ 245 «θεῶν... ὅρκια».

Στ. 7: ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου χάσματι ΤΟΥΣ..ΑΣ αἱ μόναι δυναταὶ συμπληρώσεις εἶναι «τοὺς [οἶ]ας», «τοὺς [σύ]ας» καὶ «τοὺς [βό]ας». Ἂν τυχὸν ἠκριβοῦτο καὶ ἴχνος τι μόνον τοῦ μετὰ τὸ Σ γράμματος, ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ λυθῇ περιλεσχήνευτον ζήτημα: «de genere sacrificii *nihil* memoriae proditum est» γράφει ὁ W. Dittenberger ἐν σελ. V τῆς ἀξιολόγου αὐτοῦ διατριβῆς De sacris Rhod. comm. (Hallis 1886), πραγματευόμενος περὶ τῆς λαμπροτάτης τοῦ Ἡλίου (Πίνδ. Ὀλ. Ζ' 14 «παῖδ' Ἀφροδίτας *Ἀελίοιο* τε νύμφαν *Ῥόδον*») λατρείας (Διόδ. Σικ. Ε' 56, 4 «νομισθῆναι τὴν νῆσον *ἱερὰν Ἡλίου* καὶ τοὺς... Ῥοδίους διατελέσαι περιττότερον τῶν ἄλλων θεῶν τιμῶντας τὸν Ἥλιον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ γένους»).

Ἡ τετραετηρὶς ἑορτὴ (Ξενοφ. Ἐφ. Ε' 11 «ἑορτὴ... καὶ πομπή τε καὶ *θυσία*») ὠνομάζετο *Ἁλίεια* (*Ἡλίεια*) καί, κατὰ πλημμελῆ ἐκφοράν, *Ἅλεια* (Inscr. Rh. 72 a 1 καὶ 58, 19, Ἀθῆν. ΙΓ' 561 e), περὶ αὐτῆς δὲ λόγον ποιούμενος ὁ Dittenberger ἐλέγχει τὴν πλάνην τοῦ M. Heffter *Die Götterdienste auf Rhod.* (Zerbst 1833) III p. 9 (Anm. 33) καὶ p. 10 (Anm. 43) καὶ ἄλλων ὅτι ἡ εἰς τὸν Ἥλιον ἐτησία ἐν Ῥόδῳ θυσία τῶν εἰς τὸν πόντον βαλλομένων quadrigarum (Festus ἐν λ. October equus) συνήπτετο τοῖς Ἁλιείοις (τῷ Dittenb. συνεφώνησεν ὁ van Gelder p. 293, διεφώνησεν ὁ J. Jessen *Pauly-Wissowa Real-Encyclop.* XV p. 67 ἐν λ. Helios). Ἀλλὰ τίνα ποτὲ ζῷα ἐθύοντο ἐν Ῥόδῳ εἰς τὸν θεόν; ***Βόες*** (Ὅμ. Ἰλ. α 40 «εἰ ποτέ τοι [τῷ Ἀπόλλωνι] κατὰ πίονα μηρί' ἔκηα *ταύρων* ἠδ' αἰγῶν»); ***Ἵπποι*** (Inscr. Rh. 58, 19 «νεικήσαντα Ἅλεια ἵππῳ»), ὡς δοξάζει ὁ Jessen, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἐν Τροίᾳ θυσίαν εἰς τὸν Ποσειδῶνα (Ὅμ. Ἰλ. φ 132) καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἀργείων (Παυσ. Η' 7, 2) καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Ταϋγέτου (Παυσ. Γ' 20, 5 «ἄλλα τε αὐτόθι Ἡλίῳ... θύουσι καὶ *ἵππους*») καὶ πρὸς τὴν τῶν Περσῶν (Ξεν. Κ. Ἀν. Δ' 5, 35 καὶ Κ. Παιδ. Η' 3, 12); Ἢ ***πῶλοι*** (Φιλόστρ. Ἡρωικ. Γ' 309, 2); Ἢ καὶ ***κάπροι*** (Ὅμ. Ἰλ τ 197 «*κάπρον*... ταμέειν Διί τ' ἠελίῳ τε»); Τοῦ *βόας* καὶ τοῦ *σύας* προετίμησα τὸ *οἶας*: Ὅμ. Ἰλ. γ 103 «οἴσετε δ' *ἄρν'*, ἕτερον *λευκόν*, ἑτέρην δὲ μέλαιναν γῇ τε καὶ *ἠελίῳ*» (Inscr. Rh. (Νεττείας) 892, 4 «Ἁλίῳ *ἔριφον* λευκὸν ἢ πυρ|ρὸν θύεται»).

Τῆς ἀναπληρώσεως «ἐν Ἁλ[ιείοις» προετίμησα τὴν ἀναπλήρωσιν «ἐν Ἁλ[ίου θεοῦ τῶι τεμένει» (Inscr. Rh. 2, 7 «ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἁλίου», Στράβ. ΙΔ' 652) καὶ διὰ τὸν χῶρον καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐν τῷ ψηφίσματι ὁριστέον, ἐὰν μὴ ἀστοχῶ, ἦτο τοῦ θεοῦ τὸ ἱερὸν μᾶλλον ἢ ἡ ἑορτή· ὑπάρχει δὲ καὶ γνώμη ὅτι διπλῆ αὕτη ἦτο, ἡ τετραετηρὶς τὰ *Μεγάλα Ἁλίεια* καὶ ἡ ἐτησία τὰ *Μικρὰ Ἁλίεια*.

Στ. 8 *ἄνδρας... πέντε*: ἰδὲ σημ. εἰς στ. 14—15.

Στ. 10 *πρωτοφανέας*: τὴν λέξιν τέως ἐγινώσκομεν μόνον ἐκ χωρίων μεταγενεστέρων συγγραφέων· ἐκ Θεσσαλικοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Γ' αἰῶνος π. Χ. (*Ἐφημ. Ἀρχ.* 1905 σελ. 201, ἀρ. 21,2 «ἄνθος | ὥρης παντοθαλοῦς πρωτο|φανῆ», περὶ νεωτάτης παρθένου) ἀνέγραψεν αὐτὴν ἐν τῷ Λεξικῷ αὐτοῦ (1910) ὁ H. van Herwerden.

Στ. 11 καὶ 15: Dittenberger *Syll. inscr.* 653, 1 καὶ 133 *ὁρκιξάτω*, 463, 97 *ἐξορκίξωντι*.

Στ. 11 καὶ 15—16: Θουκ. Ε' 47, 10 «ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε '*ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ*... δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ *ἀδόλως*...'», Ε' 18, 9, Ἰσοκρ. Δ' 22.

Στ. 12—13 *εὐορκεῦντι..., ἐπιορκοῦντι*: περὶ τῆς ποικιλίας ἐν τῇ συναιρέσει, καὶ δὴ ἐνίοτε ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ, ὅρα τὰ τοῦ Otto Hoffmann *Gramm. zu den rhod. Inschr.* (Collitz IV) p. 593 καὶ τὰ τοῦ R. Meister *Die gr. Dial.* I 98. — Τὰς λέξεις «εὐορκεῦντι... ἐναντία», ἀσυνδέτως ταῖς προηγουμέναις

ἐπιφερομένας (ὅρα δὲ ὅτι εἰς τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν «'Ροδίους ἅπαντας» ἀκολουθοῦσιν ἄνευ νέου ὑποκειμένου αἱ ἑνικαὶ δοτικαὶ *εὐορκεῦντι, ἐπιορκοῦντι*), περιέλαβον ἐν σημείοις ὡς ἀμεταβλήτους ἡμῖν ἐκ τῶν τοῦ ὅρκου παραδοθείσας, εἰ καὶ ἡ ἀπαρέμφατος *εἶμεν* δὲν ἔκειτο ἐν τῷ ὅρκῳ· εἶχε δ' οὗτος ὧδέ πως «ὀμνύω... (καὶ θεὸν "Αλιον)· ἐμμενῶ τᾷ συμμαχίᾳ ἀδόλως καὶ ἀπροφασίστως· εὐορκεῦντι μέν μοι εὖ εἴη, ἐπιορκεῦντι δὲ τὰ ἐναντία»· Michel 9,25 καὶ 37 (ἐν ψηφίσματι ἔτους 375) «'εὐορκῦντι μέμ μοι εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθά, εἰ δὲ μή, τἀναντία'».

Στ. 13 — 14: Inscr. Rh. (Καμίρου) 694,13 «τὰ δὲ τε|λεόμενα ἐς ταῦτα πάντα τὸν ταμίαν παρέχειν», (Λίνδου) 761,47 «τὸ δὲ | ἀνάλωμα τὸ ἐς *τὰν στάλαν καὶ τὰν ἀναγραφὰν* ὁ ἱερεὺς... | ... τελεσάτω», (Καρπάθου) 1032,29 «τὸ δὲ γενόμενον τέλεσμα *εἰς τὸν στέφανον* | τελεσάτω ὁ ταμίας» καί, μετ' ὀλίγον, 37 «τὸ δὲ τέλεσμα | τὸ γενόμενον *εἴς τε τὸν στέφανον καὶ τὰν στάλαν* | δότω ὁ ταμίας»· Chr. Blinkenberg *La Chronique du temple Lindien* (Acad. R. des sc. et des lett. de Danemark, Copenh. 1912) 2,5 «ἑλέσθαι ἄνδρας δύο, τοὶ δὲ αἱρεθέντες *κατασκευαξάντω στάλαν* | ... καὶ *ἀναγραψάντω*», 2,8 «τοὶ δὲ ἱεροταμίαι τελεσάντω τοῖς αἱρεθεῖσι ἀνδράσι *εἰς τὰν κατασκευὰν τᾶς στάλας καὶ τὰν ἀναγραφάν*».

Στ. 14 *δύ[ο]*: ἴσως μὲν κατὰ λάθος, ἴσως δὲ κατ' ἀκρίβειαν ὁ κ. Δαυῒδ μετὰ τὸ Υ δύο χάσματος σημεῖα (..) ἔθηκεν, ὡς εἰ τὸ ΔΥΩ (τὸ Ω μεῖζον τοῦ Ο) ποτὲ ἔκειτο· φέρεται δὲ σπανιώτατα ἐν ἐπιγραφαῖς τὸ *δύω*.

Στ. 14 — 15 *ἵνα δὲ κ. ἑ.*: ἐν τοῖς τοιούτοις τοῦ *ὅπως* (στ. 19) γίνεται συνήθως χρῆσις (Michel 11,20 «*ὅπως* δ' ἂν καὶ Θετταλοὶ ὀμόσωσι τῆι π|όλει, *ἑλέσθαι τὸν δῆμον πέντε ἄνδρας* [στ. 8]... | ..., οἵτινες ἀφικόμενοι εἰς Θετταλίαν ἐξορκώ|σουσιν»), τοῦ δὲ χώρου χάριν ἀνεπλήρωσα τὸ *ἵνα*, ἄλλως οὐκ ἄχρηστον ὄν· ὅρα σημ. εἰς στ. 19.

Στ. 15 *τοὶ ἀιρημένοι*: Collitz 3364 a 7 «τοὺς ἁιρημένους».

Στ. 16: Θουκ. Ε' 47,10 «'ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις'».

Στ. 17 — 18: Dittenb. 259,8 *ἐμφανίξαντες*, 259,12 *ἐνεφάνιξαν*. — Inscr. Lesbi 17,4 «ἐπελθόντες ἐπὶ τὸ πλῆ|θος τὸ Μυτιληναίων... *ἐμ|φανίσαντές* τε... *αὐτοῖς εὔνοιάν τε* | *καὶ φιλίαν*», 15,5 «δόγμα ἥνικαν... | περὶ *τᾶς οἰκηιότατος καὶ τᾶς φιλίας ὥς κε διαμένωσι* | *εἰς τὸν πάντα χρόνον*»· P. Papag. 1,5· Θουκ. Δ' 19,1 «διδόντες... ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην *φιλίαν* πολλὴν καὶ *οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους* ὑπάρχειν», Πολύβ. Ζ' 9,4 «τὸν ὅρκον τοῦτον θέσθαι περὶ φιλίας καὶ εὐνοίας».

Στ. 18 — 19: Δημοσθ. ΙΗ' 281 «*πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν*», Ξενοφ. Ἑλλ. Γ' 4,6 πράξειν... τὴν εἰρήνην»· οὕτως ἄρα καὶ «τὰν εὔνοιαν [καὶ τὰ ἄλλα] εἰς ἀλλήλους πράσσουσι».

Στ. 19 — 20: Inscr. Rh. (Λίνδου) 761,47 «ὅπως πᾶσιν... φανερὸν ἦι ὅτι...», 890,17 «ὅπως οὖν καὶ *εἰς τὸν μετὰ ταῦτα* | *χρόνον φανερὰ ἦι τὰ δόξαντα*»· Inscr. Lesbi 505,7 «*ἵνα* οὖγ καὶ ἡ φυλὴ φανερὰ γίνηται τιμῶσα», 507,2 «ἐνδεικνύμενοι τὴν εὔνοιαν, ἣν ἔχουσιν... | ...· ὅπως οὖν ᾖ πᾶσι φανε|ρὸν ὅτι ...».

Στ. 20 *μετενι[κάντω*: Collitz (Κνίδου) 3591 B 22 *ἀνηνίκαμες*, (Τροιζῆνος) 3364,12 *ἀνήνικε*, συνηθέστατον δὲ τὸ *ἤνικα* ἁπλοῦν. Μάχονται τῷ χώρῳ τὰ *ἀνενι[κάντω, ἀπενι]κάντω* (κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Δημοσθ. ΛΔ' 8 «ἔχων *ἐπιστολὰς* παρ' ἐμοῦ, ἃς ἔδωκ' αὐτῷ *ἀπενεγκεῖν* τῷ παιδί»· Inscr. Lesbi 17,5 «*ἀποδόντες* τὸ ψήφισμα»), *διενι[κάντω* (=*διακομισάντων*· Θουκ. Η' 8,3 *διαφέρειν* = 8,21 *διεκόμισαν*) *ἐξενι]κάντω, προσενι]κάντω*, συμφωνεῖ δὲ τῷ χώρῳ τὸ *εἰσενι[κάντω*.

Στ. 20, 21: Inscr. Rh. (Λίνδου) 762 A 20 «τοὶ δὲ αἱρεθέντες στελλόντω τὰν | πονπὰν ... | καὶ *ποιείσθων ἐπιθυσίαν*», Collitz (Κῶ) 3636,37 (ἱερεὺς) *ἐπιθυέτω*.

Στ. 21: Inscr. Lesbi 484, 17 «Πολίαδος 'Αθάνας».

Στ. 22: Inscr. Rh. (Λίνδου) 761, 45 «*ἀναγράψαι* δὲ *τόδε τὸ* | *ψάφισμα ἐς στάλαν λιθίναν καὶ θέμειν ἐς τὸ ἱερὸν τᾶς 'Αθάνας*», Lesbi 17,8, 509,3, 529,17, Θουκ. Ε' 47,13 «'τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ ... τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ 'Αθηναίους μὲν ἐν πόλει, 'Αργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ 'Απόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ...'». Σπανιώτερον εἶναι τὸ *ἐπιγράφω*. — *Σωτῆρος]*: Inscr. Rh. 41,11· προετίμησα δὲ τοῦ *Πολιέως]* (Inscr. Rh. 57,30 «Διὸς Πολιέως», 62 «Διὶ Πολιεῖ») διὰ τὸ ἐν στ. 23 «Ζεὺς Σωτήρ».

Στ. 24: *[τύχαι ἀγαθᾶι (ὁ δεῖνα) εἶπε'] περὶ ὧν;*· Inscr. Lesbi 5,19 «περὶ ὧν ἀ βόλλα | προεβόλλευσε ...».

Στ. 25 *ἄγη[νται*: Collitz 3230 *ἀγημένων*. 'Αλλὰ σφόδρα ὑποπτεύω ὅτι τὰ ΑΓΗ εἶναι πλημμε-

λῆς ἀνάγνωσις τῶν ΑΓΓΙ = ΑΓΓ[Ε ἢ τῶν ΑΠ/ = ΑΠ[Α: *ἀγγ[έλλονσι ἢ ἀπ[αγγέλλουσι* Inscr. Lesbi 15, 3 «περὶ ὤν οἰ στρόταγοι προτίθεισι... | ... *καὶ οἱ πρέσβεις*... | *ἀπαγγέλλοισι*», 526 a 23 «ἔγνω δᾶμος· περὶ ὤν οἰ πρέσβεες ἀπαγγέλλοισι», P. Papag. 1 b 1.

Στ. 27 ΧΡΩ: ΧΡΟ;: *εἰς τὸν]πάντα χρό[νον;*

Στ. 28: Inscr. Lesbi 43, 6, 527, 17 «ὑπὲρ τῶν κοίνᾳ συμφερόντων», 658, 9 «κατὰ τὸ κοι|νὸν συμφέρον».

ΚΕΦ. Η'. — Περὶ τοῦ ῥυθμοῦ τῶν γραμμάτων ὁ κ. Δαυὶδ οὐδὲν ἡμῖν ἀνεκοίνωσεν. Οὐδὲν δὲ ἡμᾶς ὠφελεῖ τὸ ὑπὸ πολλῶν ἐκδεδομένον ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα τῆς Μυτιλήνης (κεφ. Β'), ὅπως καὶ μόνος ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Δαυὶδ παρατεθεὶς αὐτοῦ στίχος τεκμηριοῖ· ἀνέγνωσαν δ' αὐτὸν ὁ μὲν G. Hermann καὶ ὁ G. Kaibel *Epigr. Gr.* nr. 242 «σύμμαχα δ' ἡγεμόσιν θέμενο[ι *δόρα Ῥωμαίοισιν]*», ὁ δὲ F. Bechtel, Collitz *Samml.* nr. 217 «σύμμαχα δ' ἡγέμοσιν θέμενοι *Ῥ[οδίων ὅπλα, κόσμον]*», ὁ δὲ Paton «σύμμαχα δ' ἡγεμόσιν θέμεν[οι] *Ῥ[οδίοις δόραθ' ἅλμας]*».

Ἐν κεφ. Ε' ἐξήνεγκον τὴν γνώμην ὅτι τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Μυτιληναίων τὸ προγενέστερον ψήφισμα συνετάχθη, mutatis mutandis, κατὰ τὸ ψήφισμα τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων, οὗ ἄρα καὶ εἶναί πως νεώτερον. Τὸ δὲ ψήφισμα τοῦτο ὁ Naber *Mnemosyne* I p. 86—88 ὁρμηθεὶς ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ΙΔ' 53—55 ἱστορημένων περὶ τῶν Κρητικῶν πραγμάτων πειστικώτατα ἀνήγαγεν εἰς τὸ ἔτος 220, τὸ πρῶτον τοῦ *συμμαχικοῦ* κληθέντος πολέμου τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν Ἀχαιῶν, οἷς (Ἀχαιοῖς) συνεμάχει ὁ Φίλιππος τῆς Μακεδονίας, ὁ υἱὸς τοῦ Δημητρίου.

«Καθόλου γάρ» γράφει ὁ ἱστορικὸς «τὰ κατὰ τὴν σύμπασαν Κρήτην ὑπῆρχεν ἐν τοιαύτῃ τινὶ τότε καταστάσει. Κνώσιοι συμφρονήσαντες Γορτυνίοις πᾶσαν ἐποιήσαντο τὴν Κρήτην ὑφ' αὑτοὺς πλὴν τῆς Λυττίων πόλεως· μόνης δὲ ταύτης ἀπειθούσης ἐπεβάλοντο πολεμεῖν, σπεύδοντες αὐτὴν εἰς τέλος ἀνάστατον ποιῆσαι καὶ παραδείγματος καὶ φόβου χάριν τῶν ἄλλων Κρηταιέων. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπολέμουν πάντες οἱ Κρηταιεῖς τοῖς Λυττίοις· ἐγγενομένης δὲ φιλοτιμίας ἐκ τῶν τυχόντων, ὅπερ ἔθος ἐστὶ Κρησίν, ἐστασίασαν πρὸς τοὺς ἄλλους. Καὶ Πολυρρήνιοι μὲν καὶ Κεραῖται καὶ Λαππαῖοι, πρὸς δὲ τούτοις Ὅριοι μετ' Ἀρκάδων ὁμοθυμαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσίων φιλίας ἔγνωσαν τοῖς Λυττίοις συμμαχεῖν, τῶν δὲ Γορτυνίων οἱ μὲν πρεσβύτεροι τὰ τῶν Κνωσίων, οἱ δὲ νεώτεροι τὰ τῶν Λυττίων αἱρούμενοι διεστασίασαν πρὸς ἀλλήλους. Οἱ δὲ Κνώσιοι... ἐπισπῶνται χιλίους ἐξ Αἰτωλίας ἄνδρας κατὰ συμμαχίαν. Οὗ γενομένου παραυτίκα τῶν Γορτυνίων οἱ πρεσβύτεροι καταλαμβανόμενοι τὴν ἄκραν εἰσάγονται τούς τε Κνωσίους καὶ τοὺς Αἰτωλούς· καὶ τοὺς μὲν ἐξέβαλον, τοὺς δὲ ἀπέκτειναν τῶν νέων, τὴν δὲ πόλιν ἐνεχείρισαν τοῖς Κνωσίοις. 54 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυττίων ἐξωδευκότων εἰς τὴν πόλιν πανδημεί, συννοήσαντες οἱ Κνώσιοι τὸ γεγονὸς καταλαμβάνονται τὴν Λύττον, ἔρημον οὖσαν τῶν βοηθησόντων· καὶ τὰ μὲν τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς Κνωσὸν ἀπέπεμψαν, τὴν δὲ πόλιν ἐμπρήσαντες καὶ κατασκάψαντες... ἐπανῆλθον.... 55 Πολυρρήνιοι δὲ καὶ Λαππαῖοι καὶ πάντες οἱ τούτων σύμμαχοι θεωροῦντες τοὺς Κνωσίους ἀντεχομένους τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίας, τοὺς δ' Αἰτωλοὺς ὁρῶντες πολεμίους ὄντας τῷ τε βασιλεῖ Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς πέμπουσι πρέσβεις πρός τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ βοηθείας καὶ συμμαχίας. Οἱ δ' Ἀχαιοὶ καὶ ὁ Φίλιππος εἴς τε τὴν κοινὴν συμμαχίαν αὐτοὺς προσεδέξαντο καὶ βοήθειαν ἐξαπέστειλαν.... Οἳ καὶ παραγενόμενοι μεγάλην ἐποιήσαντο ἐπίδοσιν τοῖς Πολυρρηνίοις καὶ τοῖς τούτων συμμάχοις».

Ἀσφαλῶς ἐκ τῶν παρατεθέντων ὁ Naber τεκμαίρεται ὅτι τῶν πόλεων, αἵτινες πρότερον τῇ Κνωσῷ κατὰ τῆς Λύττου συμμαχοῦσαι μετέστησαν εἶτα εἰς τὴν Λύττον, ἦτο καὶ ἡ Ἱεράπυτνα· ἐπειδὴ δέ, κατὰ τὸν Πολύβιον ΙΔ' 53 (ἐν τῇ ἀρχῇ), οἱ Κνώσιοι πρεσβεύσαντες πρὸς τοὺς Ῥοδίους ἔλαβον βοήθειαν παρ' αὐτῶν, διὰ τοῦτο ἐν τῷ ψηφίσματι στ. 73 κ. ἑ. ὁρίζονται τάδε: «εἰ δέ κα πόλεμον ἐξενέγκωντι Ἱεραπύτνιοι | ποτί τινας ἄνευ τᾶς Ῥοδίων γνώμας, μὴ ἐπάναγκες ἔστω Ῥοδίοις ἀποστέλλειν συμμαχίαν. Τὰν δὲ συμ|μαχίαν ἀποστελλόντων Ῥόδιοι ἐν ἁμέραις τριάκοντα..., *χωρὶς ἢ εἰς | τὸν ἐνεστακότα Ἱεραπυτνίοις πόλεμον ποτὶ Κνωσίους καὶ τοὺς συμμάχους· εἰς δὲ τοῦτον μὴ συμμαχούντων Ῥόδιοι Ἱεραπυτνίοις*».

Τὰ τοῦ Naber ἐπικυροῖ, ὡς ὁ Collitz παρετήρησε, τὸ πρᾶγμα ὅτι ὁ ἐν στ. 101 ἀναγεγραμμένος ἄγγελος τῶν Ῥοδίων *Διογένης Ἀριστώνδα* μνημονεύεται καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ 4158, 27· προσήκει δὲ αὕτη τῷ Γ' αἰῶνι.

Τὰ τῆς συνθήκης ἐπιμαρτυροῦσι τὴν πολυύμνητον δεξιότητα, ἣν οἱ μεγαλοπράγμονες Ῥόδιοι ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτῶν ἐμφανίζουσιν εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς, ἔτει τῷ 408, κατὰ τοὺς ἐφεξῆς αἰῶνας. Ἔχοντες μὲν νῆσον κειμένην θέσιν ἐπικαιροτάτην πρὸς πᾶσαν ἐμπορικὴν καὶ πολιτικὴν κίνησιν τοῦ τε Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ, δεξιοὶ δὲ ναυτικοὶ ὄντες καὶ ἐπιτήδειοι χρηματισταὶ καὶ καιροσκόποι πολιτικοὶ ἐκέκτηντο καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν τέχνην ὅπως τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν ἐπιτηδεύωσιν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων οὐ μόνον ἰδίᾳ τῆς Ῥόδου, ἀλλὰ καὶ καθόλου τῶν Ἑλλήνων, μάλιστα δὲ τῶν νησιωτῶν· τούτων δὲ τὴν προστασίαν φιλοτιμότατα ἤσκουν καὶ ἄλλως καὶ καθαιροῦντες τὸ ληστικὸν τὸ μάλιστα ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Κρήτης ἀνέκαθεν λυμαινόμενον τὴν θάλασσαν, διάδοχοι οὕτως ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ τοῦ πολλοῦ Μίνωος (Θουκ. Α' 4) γενόμενοι.

Τὴν πολιτικὴν τῶν Ῥοδίων ἐπιστήμην καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ἱεραπυτνίους συμμαχίᾳ μαρτυροῦσιν ἱκανὰ τῆς συνθήκης χωρία· ὁρμᾶται μὲν αὕτη ἐκ τῆς γενικῆς καὶ κοινῆς ἀρχῆς «τὸν αὐτὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν ἔχειν (*ἢ νομίζειν*)» (Πολύβ. ΚΘ' 10 ἔτει τῷ 168 «εὐθέως... εἰς τὴν Κρήτην ἔπεμπον [τῶν Ῥοδίων οἱ πρυτάνεις] πρεσβευτὰς τοὺς *ἀνανεωσομένους πρὸς πάντας Κρηταιεῖς τὰ ὑπάρχοντα φιλάνθρωπα* καὶ παρακαλέσοντας βλέπειν τοὺς καιροὺς καὶ τὴν περίστασιν καὶ συμφρονεῖν τῷ δήμῳ καὶ *τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν αἱρεῖσθαι καὶ φίλον*»), τῶν δὲ Ῥοδίων τὴν ὑπεροχήν, ἣν καθόλου τῶν ἑκάστοτε συμμαχούντων ἄλλοι ἄλλως ἀνεγνώριζον, δηλοῖ μὲν τὸ ἐν στ. 74 «ἄνευ τᾶς Ῥοδίων γνώμας», δηλοῦσι δὲ τὰ ἐν στ. 51 κ. ἑ. «καὶ εἴ κα συνιστᾶται | λαστήρια ἐν Κρήται καὶ ἀγωνίζωνται Ῥόδιοι κατὰ θάλασσαν | ποτὶ τοὺς λαστάς... | ..., συναγωνιζέσθων καὶ Ἱεραπύτνιοι κατὰ γᾶν καὶ κατὰ | θάλασσαν... | ...· καὶ τοὶ *μὲν λασταὶ τοὶ ἁλισκόμενοι καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν* | *παραδιδόσθω Ῥοδίοις*».

Καὶ εἶναι, νομίζω, πιθανώτατον ὅτι ὁμοίας συμμαχίας καὶ κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς οἱ Ῥόδιοι διετέλεσαν συνάπτοντες καὶ πρὸς ἄλλους νησιώτας, καὶ δὴ τοὺς *Μυτιληναίους* (ψηφίσματος Ἐρέσου στ. 9)· τούτοις δὲ ἔπειτα προσετέθησαν οἱ *Μηθυμναῖοι* (στ. 10) καὶ οἱ ἄλλοι *Λέσβιοι* (στ. 18, 20) καθόλου (κεφ. Ε').

Ἡ ἐπέκτασις αὕτη τῆς προγενεστέρας συμμαχίας εἶχε σπουδαιοτάτας τὰς αἰτίας· ὥσπερ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἀρχόμενον τοὺς προμηθεῖς Ῥοδίους ἐτάραττεν ὁ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δὴ ἐκ τοῦ γείτονος κράτους τῆς Καρίας ἐπὶ τοὺς νησιώτας ἐπελαύνων κίνδυνος, οὕτω καὶ νῦν τὰς ἐκ τοῦ Βορρᾶ εἰς τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων ἐνσκηψάσας Μακεδονικὰς περιπλοκὰς οἱ φιλοπάτριδες Ῥόδιοι δικαίως ὑπελάμβανον ὡς προμήνυμα τοῦ ἐκ τῆς Δύσεως, καὶ δὴ ἐκ τῆς Ῥώμης εἰς τὴν Ἑλλάδα προσεγγίζοντος κινδύνου. Καὶ ὥσπερ τότε, κατὰ τὰς ἀγχιστρόφους τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τύχας, οἱ Ῥόδιοι ἀπὸ συμμάχων τῶν Ἀθηναίων (ἔτους 378 ψήφισμα τῆς Ἀττικῆς συμμαχίας Inscr. Att. I nr. 17, 78 «Ἀθηναίων πόλεις αἵδε σύμμαχοι· | Χῖοι Τενέδιοι | *Μυτιληναῖοι* | *Μηθυμναῖοι* | *Ῥόδιοι»)* μετεβλήθησαν εἰς πολεμίους αὐτῶν καί, ἅμα ἀρξαμένῳ τῷ πρὸς τὸν μέγαν Φίλιππον πολέμῳ τῶν Ἀθηναίων, ἔτει τῷ 356 ἀπέστησαν αὐτῶν αὐτοί τε καὶ οἱ *Μυτιληναῖοι*, οὕτω καὶ νῦν, αἰῶνι Γ' τελευτῶντι, περιέστησαν εἰς πόλεμον πρὸς Φίλιππον τὸν Δημητρίου, εἰς ὃν τέως ὡς ἡγεμόνα τῶν Πανελλήνων κατὰ τὸν ἐπικείμενον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον ἀπέβλεπον.

Μάτην· τὰς γλυκείας τῶν Ῥοδίων ἐλπίδας διέψευσεν ἡ ἄπιστος πολιτικὴ τοῦ Φιλίππου, ὅστις πολλὰ καὶ μεγάλα ἐκακούργησε τοὺς νησιώτας, μάλιστα δὲ τοὺς Ῥοδίους, ὧν καὶ τὰ νεώρια διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἡρακλείδου Ταραντίνου δολίως ἐνέπρησεν.

Τὰ πρὸ τοῦ κατὰ Φιλίππου πολέμου ἐν πλάτει ἐξιστόρησεν ἡμῖν ὁ θαυμάσιος Πολύβιος, ὁ παραδοὺς καὶ τὰς πυκνὰς ἐκείνας καὶ ἐπιμόχθους τῶν Ῥοδίων ὑπὲρ τῆς διαλλαγῆς διαπραγματεύσεις πρός τε τὸν Φίλιππον καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν (Gelder *Gesch.* p. 118—122).

Παραπέμπων τὸν βουλόμενον εἰς τοῦ Πολυβίου τὴν ἀφήγησιν περαίνω τὴν περιληπτικὴν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν διὰ τῆς ὑπομνήσεως ὅτι τρίτην τῶν *Ῥοδίων* καὶ τῶν *Μυτιληναίων* συναναγραφὴν εὑρίσκει τις παρ' αὐτῷ τῷ Πολυβίῳ ΙΑ' 4 (5) κειμένην: «οὔτε Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς οὔθ' ἡ τῶν *Ῥοδίων* πόλις οὔθ' ἡ τῶν Βυζαντίων καὶ Χίων καὶ *Μυτιληναίων* ἐν παρέργῳ τίθενται τὰς ὑμετέρας, ὦ ἄνδρες Αἰτωλοί, διαλύσεις»· οὕτως ἐν τῷ Αἰτωλικῷ συνεδρίῳ τοῦ ἔτους 207 ἤρχετο τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ καλὸς ῥήτωρ Θρασυκράτης ὁ Ῥόδιος.

Εἰς τοὺς χρόνους τούτους καὶ ἀνάγω τὸ ἐν Ἐρέσῳ εὑρεθὲν ψήφισμα, τὸ ἀδοκήτως ἡμῖν ἐμφανίσαν ἄγνωστον σελίδα τῆς ἐνδόξου τῶν μεγαλοπραγμόνων Ῥοδίων ἱστορίας.

Ἐν Ἀθήναις ἀρχομένῳ μηνὶ Μαΐῳ τοῦ 1913.

ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου «'Εστίας» Κ. Μάϊσνερ καὶ Ν. Καργαδούρη — 9508.